

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Suomen Keskusta rp

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Helena Pakarinen

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Timo Korhonen	Kunta- ja aluetyöryhmän puheenjohtaja	050 512 2238	timo.v.korhonen@eduskunta.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Vastaajien määrä: 1

21.01.2016

5. Toimielimen nimi

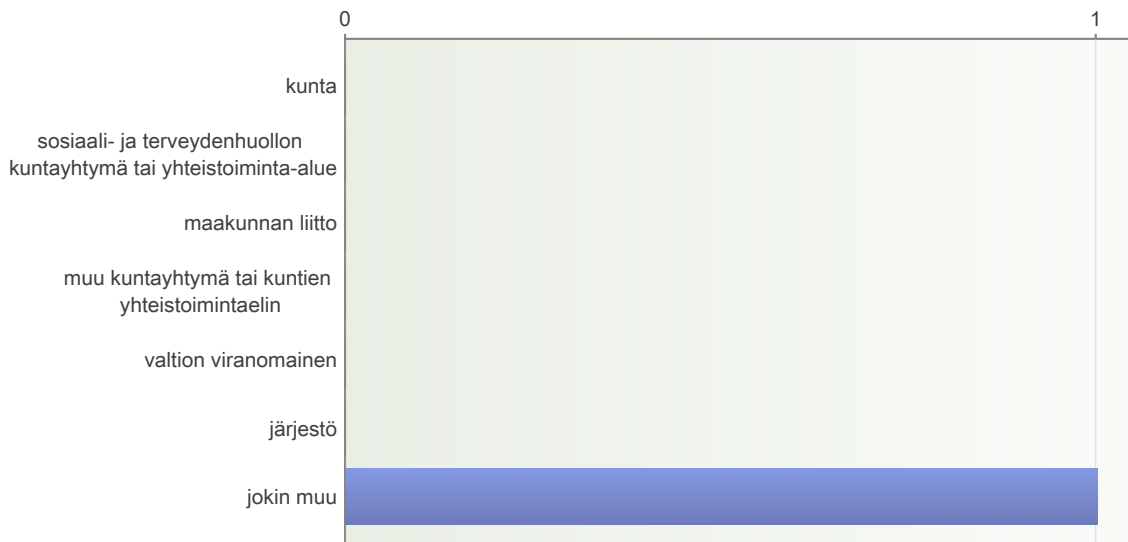
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Keskustan puoluehallitus

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

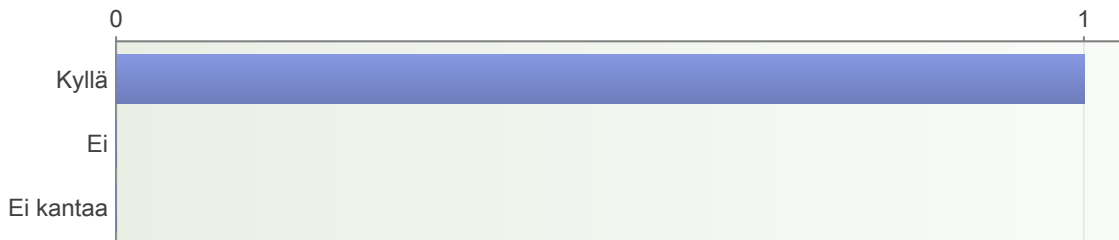

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Keskustan mielestä jokaisella alueella Suomessa on omat luontaiset vahvuutensa. Tulevaisuudessa Suomea on rakennettava ja kehitettävä alhaalta ylöspäin, jotta koko Suomen aineelliset ja henkiset voimavarat saadaan aiempaa tehokkaammin hyödynnettyä ja tätä kautta parannetaan kansallista kilpailukykyämme. Keskellä yhteiskunnan todella vaikeita ongelmia (talouskasvun hiipuminen, työttömyyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden kasvaminen) haasteisiin pystytään parhaiten vastaamaan alueellisella ja paikallisella päätöksenteolla, lisäämällä alueiden itsensä päätösvaltaa omassa kehittämisessään. Hallinnon ja päätöksentekojärjestelmän on tuettava tätä muutostarvetta, jonka perustana on kansanvaltainen, mahdollisimman lähellä ihmistä oleva päätöksenteko.

Hallituksen on ehdottomasti kuultava kuntia. Edellisen vaalikauden näennäiseen kuulemiseen ei tule sortua. Yksittäisten kuntien mielipide tulee ottaa aluerajauksissa mahdollisuuksien mukaan huomioon, mikäli siirto ei vie jäljelle jäävän maakunnan elinvoimaa ja toimintakykyä.

Maakuntajako on tällä hetkellä monessa asiassa olemassa oleva julkisten tehtävien maantieteellinen jakoperuste, olipa kyse sairaanhoitopiireistä, ELY-keskusten toiminnasta, pelastuslaitoksista tai maakuntien liitoista. Maakuntajako on kansalaisten keskuudessa tunnustettu, maakuntien identiteetti on vahva ja ymmärrettävä ja sillä on historialliset juurensa. Koska julkinen hallinto toimii jo maakunnallisessa viitekehyksessä, se on luontainen lähtökohta käynnistää ja toimeenpanna tehokkaasti julkishallintomme historian suurinta uudistusta. Se antaa riittävän pohjan toteuttaa sote-palveluille, alueellisille kehittämistehtäville sekä julkishallinnon selkeyttämiselle asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.

Monitoimialaiset nykyiseen maakuntajakoon perustuvat maakunnat mahdollistavat kansanvaltaisen toteuttamisen mahdollisimman lähellä asukasta kuntaa suurempaa järjestämispohjaa vaativissa palvelu- ja kehittämistehtävissä. Alueiden erilaisuuden vuoksi yhteistyötä ja työnjakoa tarvitaan myös tulevaisuudessa maakuntien välillä, jotta ne eivät kasva maantieteellisesti liian suuriksi.

Maakuntiin perustuvaa aluejakoa olisi perusteltua soveltaa mahdollisimman laajalti myös aluehallinnon

tehtävissä ja valtion aluehallinnon jaotusten perustana.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Keskusta korostaa, että kyse on monitoimialaisista itsehallintoalueista (joista jäljempänä käytetään suositusten mukaisesti nimitystä maakunta), ei pelkästään sote-alueista. Tässä kysymyksessä olevan ratkaisun toimivuutta on syytä arvioida lausuntokierroksen jälkeen.

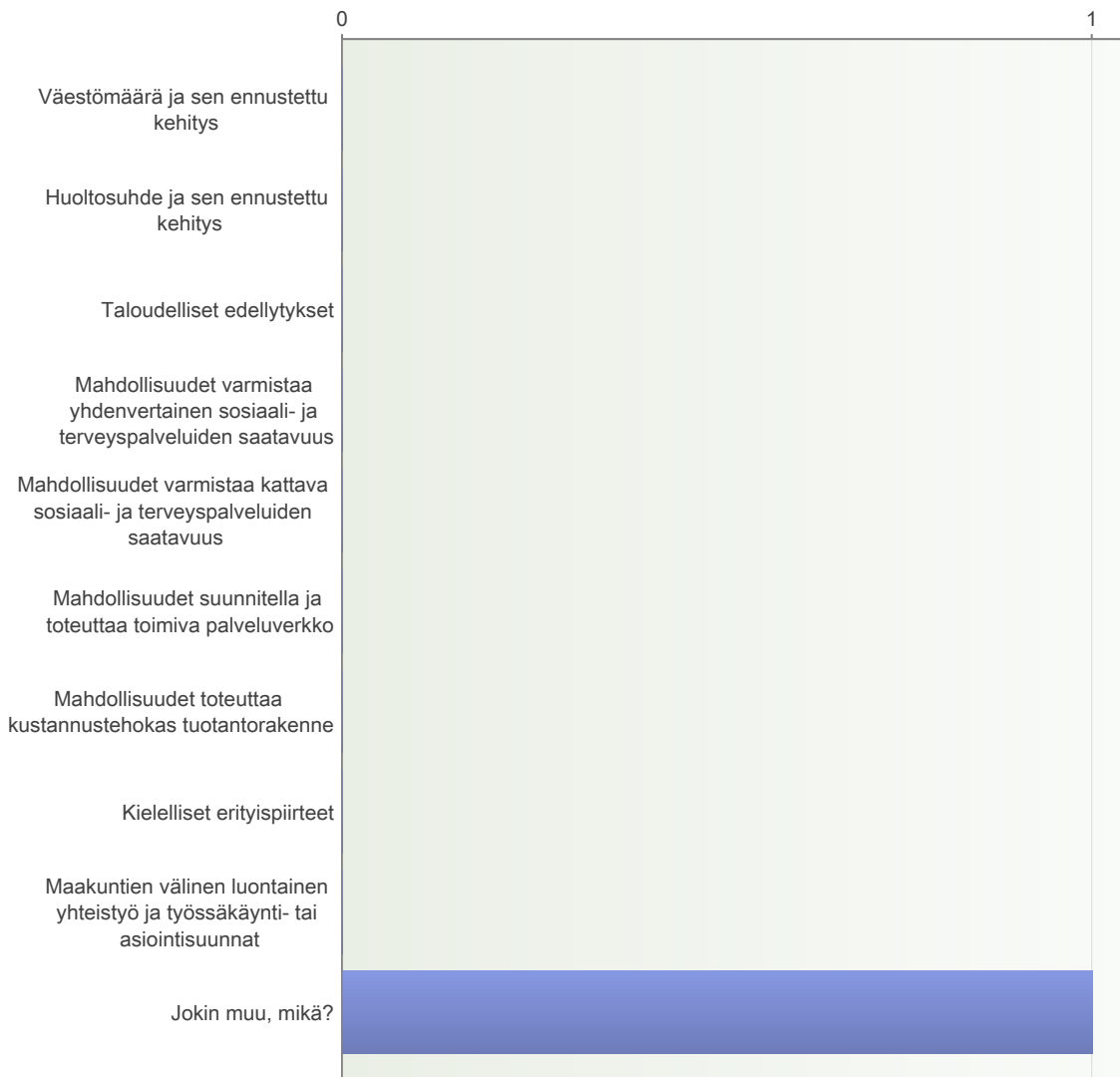
Toiminnallisesti selkein ratkaisu on, kun kaikki 18 nykyistä maakuntaa muodostavat myös jatkossa maakunnan ja toimivat perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen järjestäjänä. Hallituksen 7.11. tekemä ratkaisu mahdollistaa tämän. Lailla erikseen säädettävien maakuntien tulee sopia vaativien sote-palvelujen järjestämisestä toisen maakunnan kanssa sopimusmenettelyllä, ilman uusia ylimaakunnallisia hallintoelimiä. Tällainen toimintamalli kannustaa maakuntia järjestämään palvelut tehokkaasti ja käyttäjälähtöisesti. Malli toimii selkeästi laskutusperiaatteella, jossa maakunnat maksavat käyttämistään vaativammista palveluista.

Alueellisesti tarkasteltuna Suomi on hyvin erilainen. Siksi on välttämätöntä tehdä ja mahdollistaa alueellisia joustoja. Tämän vuoksi aluejaotusta ei ole mielekäästä tehdä pelkästään vaativimman erikoissairaanhoidon väestöpohjatarpeen perusteella. Tunnetut esimerkit osoittavat, että maakunnan asukasmäärän pienuus ei ole este maakuntahallinnon tulokselliselle toiminnalle. Näiden edelläkävijämaakuntien kokemuksia on syytä käyttää hyväksi uudistuksen valmistelussa.

Kansanvaltaisuuden aito toteutuminen edellyttää, että alueet eivät kasva maantieteellisesti liian suuriksi. Samaan toiminnalliseen lopputulokseen voidaan päästä myös maakuntien sopimus pohjaisella yhteistyöllä.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveystalvet muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: Jokin muu, mikä?

- Viitaten kysymykseen 5 annettuun vastaukseen Keskusta katsoo, että kysymys ei ole tässä vaiheessa perusteltu. Kaikki kriteerit ovat sinällään tärkeitä. Jokainen maakunta joutuu tekemään yhteistyötä erikoissairaanhoidon osalta muiden maakuntien kanssa. Yllä olevan listan kriteereistä ensimmäisen tulisi olla väestömäärän sijaan "väestön palvelutarve ja sen ennustettu kehitys". Uudistuksen lähtökohtana on oltava kansalaisten palvelutarpeet, ei hallinnollinen näkökulma.

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä.

Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Ei vastauksia.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Vastaajien määrä: 1

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Keskustan mielestä siirrettävien tehtävien lisäksi on kiinnitettävä huomiota kokonaisuuteen. Tulevista maakunnista on tehtävä aitoja niin, että ne voivat päättää myös organisoitumisestaan, toiminnastaan ja taloudestaan mahdollisimman itsenäisesti.

Yleisiä huomioita:

- Kunnalliseen itsehallintoon kuuluva kuntien yleinen toimiala on lähtökohta maakuntien ja kuntien väliselle suhteelle. Maakuntien toimiala tulee olla yleinen erityisesti aluekehittämiseen ja maakunnan edunvalvontaan liittyvissä tehtävissä. Muutoin maakuntien toimiala tulee määritellä niin, että se ei kilpaile kuntien ensisijaisen yleisen toimialan kanssa.

- Maakunnat ja kunnat poikkeavat olosuhteiltaan suuresti. Siksi on tärkeää, että kuntien ja maakuntien välillä tehtävät voivat joustaa niin, että kunnat voivat siirtää tehtäviään maakunnille ja päinvastoin, mikäli osapuolet niin yhdessä päättävät maakunnan itsehallintoluonnetta vaarantamatta ja tehtävän hoitoon tarvittavat resurssit tulevat siirtävältä osapuolelta.

Kuntien ja maakuntien kesken on mahdollistettava sopimusperustainen tehtävien siirtäminen sekä järjestämis-

ja tuottamisvastuun eriyttäminen. Tällä saattaa olla merkitystä mm. suurimpien kaupunkien kannalta sekä eräissä pienemmissä maakunnissa esimerkiksi toisen asteen koulutuksen järjestämisessä. Rahoitusvastuun tulisi säilyä siirtäjällä.

- Työllisyyden hoitoon ja kotouttamiseen liittyvissä tehtävissä (mm. pitkäaikaistyöttömyys, työllisyyden hoito, kotouttaminen) on päällekkäisyyttä kuntien sekä työ- ja elinkeinotoimistojen välillä. Kunnilla on tällä hetkellä rahoitusvastuuta pitkään työttömänä olleiden työmarkkinatuesta sekä vastuu heidän aktivoinnistaan. Työllisyyden hoitamiseen liittyvät kysymykset kuuluvat jatkossa keskeisesti kuntien elinvoiman kehittämiseen. Onkin syytä huolella arvioida, missä määrin tehtävä jää kunnille tai siirtyy maakuntien hoidettavaksi.

- Maakunnille on järkevää siirtää tehtäviä, joissa tehdään tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Pelkkää oikeusharkintaa sisältävien tehtävien siirtäminen maakunnille ei tuo lisäarvoa.

Poikkeuksena tästä voidaan harkita esimerkiksi maatalousvalvontaa, joka kytkeytyy läheisesti maaseudun kehittämisen kokonaisuuteen. Siinä valvonta- ja kehittämistoimet lienee syytä pitää yhdessä ja siirtää ne kokonaisuutena maakunnille. Organisaation sisällä eriyttäminen tapahtuu samaan tapaan kuin nyt esimerkiksi hankkeiden rahoituksessa ja maksatuksessa, joita voidaan hoitaa samassa organisaatiossa (esim. liitoissa ja ELYissä).

- Maakunnille on perusteltua siirtää kuntakentästä soten lisäksi nykyisten maakuntaliittojen tehtävät sekä palo- ja pelastustoimi.

Ympäristöterveydenhuolto voisi olla tarkoituksenmukaista jakaa kahtia siten, että kunnille jäisi ihmisen terveyden suojeleminen ympäristöstä aiheutuville haitoille ja terveyshaittojen arviointi kunnan päätöksenteossa (terveydensuojelulain tehtävät). Muut ympäristöterveydenhuoltoon liittyvät tehtävät, kuten eläinlääkintä ja elintarvikevalvonta voisivat siirtyä maakunnille.

- Hallituksen linjauksessa aluehallinnon uudistamiseksi vähemmälle huomiolle on jäänyt aluehallintovirastojen rooli. Aluehallintovirastojen tehtävissä on päällekkäisyyttä maakuntien tehtävien kanssa: mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus ja valvonta, eläinlääkintähuollon sekä eläinsuojelun ohjaus ja valvonta, ympäristöterveydenhuollon ohjaus ja valvonta, pelastustoimen, varautumisen ja sisäisen turvallisuuden kehittäminen, tupakka- ja terveydensuojeluviranomaisten ohjaus, valvonta ja arviointi, kunnalliskantelujen sekä viraston toimialaan liittyvien valitusten ja kantelujen käsittely. Edellä esitetystä ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuteen kuuluu mm. eläinlääkintähuollon sekä eläinsuojelun ohjaus ja valvonta sekä tupakka- ja terveydensuojeluviranomaisen ohjaus, valvonta ja arviointi. Syytä onkin arvioida erillisen avi –kokonaisuuden tarve ja rooli.

- Maakuntien rakennetta ja tehtäväkokonaisuutta on tarkasteltava suorilla vaaleilla valittavien päättäjien näkökulmasta nykyisten hallinto-organisaatioiden sijasta. Tämän vuoksi tehtävät ja toimivalta eivät voi sotessa eivätkä muissakaan asioissa juurikaan poiketa toisistaan. Maakunnan kansanvaltainen päätöksenteko ja virasto eivät voi erkaantua toisistaan. Virasto on osa maakunnan rakennetta ja toimintaa, jota kansanvaltaisesti valitut päättäjät viime kädessä ohjaavat. Maakunnat voivat toki hoitaa tehtäviään yhteistyössä sopimalla niistä keskenään ja erikoistua käyttäen esim. yhteisiä virkoja.

Maakuntien organisoitumisessa on mahdollistettava esimerkiksi lautakuntien perustaminen ja niille annettava selkeä päätösvalta tai tehtävien delegointi viranhaltijoille. Monijäseniset toimielimet ovat ensisijaisesti demokratian, eivät byrokratian ilmentymiä.

- Maakuntien organisoitumisen tulee perustua niiden omaan kansanvaltaiseen päätöksentekoon, ei keskushallinnon putkiohjaukseen. Tämä mahdollistaa toiminnallisten ja alueellisten erityispiirteiden huomioimisen.

Esim. Uudellamaalla saattaisi olla järkevää, että tietyissä suppeamman metropolialueen asioissa päätösvaltaa maakuntavaltuuston alaisuudessa käyttäisi alueellinen, kaupunkien edustajista muodostettu toimielin ilman, että aluetta jaetaan kahtia.

- Maakuntien ohjauksen suhteessa valtion keskushallintoon on perustuttava sopimuksenvaraisuuteen. Suora putkiohjaus ei lähtökohtaisesti sovellu maakuntaan, jonka ylintä päätösvaltaa käyttävät alueelta vaaleilla mandaattinsa saavat päättäjät.

Huomioita ministeriöiden joulun alla jättämiin esityksiin tehtävien siirtämisistä

Työ- ja elinkeinoministeriö

- Tehtävien siirrot ovat pääosin kannatettavia ja riittäviäkin.

- Keskustan mielestä nykyisten ELY-keskusten erikoistumisrakenteita ei kuitenkaan pidä siirtää sellaisenaan maakunnille, vaan muutostarpeet on arvioitava tehtävien tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta. Kaikilla tulevilla maakunnilla tulee jatkossa olla nykyisten maakunnan liittojen resurssien sekä tehtävien ohella myös nykyisten ELY-keskusten resursseja ja tehtäviä. Kun nämä yhdistetään, on mahdollista purkaa päällekkäisyyksiä ja saada aitoa lisäarvoa aluekehittämiseen. Maakunnilla on oltava vaikutusmahdollisuus omaa aluettaan koskevaan, toisessa maakunnassa tapahtuvaan päätöksentekoon.

Erikseen on vielä selvitettävä, miltä osin työllisyyden hoitoon liittyviä tehtäviä (ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta) olisi koottava tai siirrettävä kunnille TEM:n ehdottaman maakunnille kokoamisen sijasta. Tätä perusteltiin jo kysymykseen 10 annetussa vastauksessa.

Aluekehittämisen kannalta on perusteltua koota aluelähtöistä, demokraattisesti hyväksytyyn maakuntaohjelmaan perustuvaa kehittämistä toimeenpanevat rahoitusinstrumentit yhteen. Tällöin saadaan aikaan synergiaa ja poistetaan mahdolliset päällekkäisyydet ja ristiriitaisuudet eri rahoitusmuotojen toimeenpanossa. Erittäin tärkeä tehtäväalue on kansallinen yritysrahoitus ja rakennerahastohallinnointi. Lähtökohtaisesti kaikki maakunnat hoitavat kaikkia EU:n aluetasolle tulevia rahoitustehtäviä (ns. välittävän viranomaisen tehtävät). Uudelleenorganisointia helpottaa se, että rakennerahastotehtäviä hoitavia henkilöitä on sekä maakunnan liitoissa että ELY-keskuksissa. Tämä antaa mahdollisuuden myös purkaa ELYjen sisällä tehdyt päätösvallan keskittämiset.

Ympäristöministeriö

- Siirtoesitykset valtion aluehallinnosta itsehallintoalueille ovat kannatettavia.

- Sen sijaan Keskusta ei kannata ministeriön kaavamaista esitystä lupa- ja valvontatehtävien keskittämisestä yhdelle valtakunnalliselle viranomaiselle. Jatkotyössä on selvitettävä, tulisiko tehtäviä siirtää ELY-keskuksista joiltakin osin maakunnille ja miltä osin tehtävät on tarkoituksenmukaista pitää yhden viranomaisen käsissä (esimerkiksi vaativimmat ympäristönsuojeluluvat ja YVA-menettelyt). Osa ympäristöluvista tulee jättää edelleen kunnille.

Kunnilta ei ole tarkoituksenmukaista siirtää ympäristö- ja rakennusvalvonnan tehtäviä kokonaisuudessaan maakunnille, koska kaavoituksella sekä siihen kiinteästi liittyvillä rakennusvalvonta- ja ympäristötehtävillä on olennainen merkitys kunnan elinvoimapolitiikassa. Sen sijaan järjestämisen (maakunta) ja tuottamisen (kunta) erottamista saattaa eräissä tapauksissa olla syytä harkita.

Maa- ja metsätalousministeriö

- Tehtävien siirrot ovat kannatettavia ja riittäviä. Sen sijaan ministeriön ehdottama suora putkiohjaus ei sovi maakunnallisen itsehallinnon luonteeseen. Poikkeuksen tekevät maatalousvalvonnat, joiden osalta säännöt ja ohjaus ovat varsin raamitettuja eli siltä osin ohjausta voidaan pitää hyväksyttävänä.
- Keskustan mielestä tässä yhteydessä on mahdollista harkita, onko perusteltua eriyttää maakuntahallinnon sisällä maatalouspolitiikan valvonta-asiat (joita ministeriöiden ohjaus voi koskea) selvästi erilleen maaseutuohjelmista ja niiden rahoituskäytännöistä, joissa maakunnan poliittisella ohjauksella on rooli.

Liikenne- ja viestintäministeriö

- Selvitys on riittämätön. Maakuntien roolia liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja liikennehankkeiden rahoittamisessa sekä väylien kehittämisessä ja ylläpidossa ei selvityksessä käsitellä lainkaan. Ehdotetulla vastuulla seutu- ja yhdysteistä tai yksityisteiden valtionavustusten myöntämisellä ei liene käytännön merkitystä maakuntien kannalta.
- Keskustan mielestä joukkoliikennetehtävät sopivat hyvin maakuntien vastuulle ja osin siirrettäväksi kunnille. Liikennejärjestelmäsuunnittelu yhteen sovittavana ja maakuntaohjelmaan sekä maakuntakaavaan kytkeytyvänä selkeänä omana tehtävänä sopii maakunnille. Rajat ylittävästä koordinoinnin tarpeesta maakunnat huolehtivat keskenään. Myös rahoituskysymyksistä ja resurssien suuntaamisesta pitäisi voida isoimpia hankkeita lukuun ottamatta tehdä päätöksiä (myös) alueetasolla.

Myös alueellisten liikennetukien hoitaminen olisi perusteltua kuulua maakunnille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

- Ministeriön selvitys on huomiota herättävän puutteellinen. Ministeriö ei selkeästikään ole halunnut sisäistää aluehallinnon uudistusta.
- Keskustan mielestä ammatillisen koulutuksenkin osalta lainsäädännössä on järkevää mahdollistaa maakunnan toimiminen koulutuksen ylläpitäjänä alueilla, joissa niin toimitaan jo tällä hetkellä (esimerkiksi Pohjois-Karjala ja Eksote) tai alueilla, joissa kunnat tätä haluavat. Alueiden tahtoa tässäkin on syytä kunnioittaa.
- Alueellisen koulutustarpeen arvioinnin ja suunnittelun tulisi olla selkeästi maakunnan yksi aluekehitystehtävä. Tässä yhteydessä olisi perusteltua selvittää mallia, jossa maakunta vastaisi ammatillisen ja aikuiskoulutuksen järjestämisestä alueellaan ja koulutustuotanto tapahtuisi tilaaja-tuottaja-mallin mukaisesti.

Muuta

- Tässä yhteydessä on perusteltua arvioida myös valtion keskushallinnon hoitamien tehtävien mahdollista siirtämistä maakunnille. Tämä näkökulma puuttuu tehdyistä selvityksistä.
- Valmistelun yhteydessä on varmistettava, että ministeriöiden harjoittama ns. putkiohjaus vähenee. Tämä antaa mahdollisuudet resurssien uudelleen kohdentamiselle. Valtion keskushallinnon maakuntia koskevan ohjauksen tulee olla luonteeltaan strategista ja maakuntien oman päätösvalan vahvaa.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen onnistumisessa kunnan jokapäiväinen toiminta muilla kuin sosiaali- ja terveyssektorilla on ratkaisevan tärkeää. Kunnilla pitäisi olla hallinnon muutosten jälkeen myös taloudellinen kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden ja toimeenpanon suunnittelun pitää tapahtua yhteistyössä kuntien ja sote-alueiden välillä. Lainsäädännön on tuettava tätä tavoitetta. Tällä hetkellä eri lakeihin sisältyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen säädökset pitäisi koota yhteen.

Toiminnan rajapinnasta, yhteistyörakenteista, yhteisistä tavoitteista ja toimista pitää sopia itsehallinto- ja sote-alueiden perustamisen jälkeen kuntien ja maakunnan välillä. Uusien rakenteiden luominen ei kuitenkaan ole toivottavaa, vaan maakunnille on annettava mahdollisuus organisoitua joustavasti. Ennakointi ja hyvä suunnittelu on välttämätöntä. Toimivallan rajapintojen selkeys ja selkeät toimintamallit ovat erityisen tärkeitä erilaisten hätä- ja häiriötilanteiden ennaltaehkäisyssä ja hoidossa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä keskeistä on taata perustuslain mukaiset sivistykselliset oikeudet eli oikeus maksuttomaan perusopetukseen ja kaikille yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Tutkimukset osoittavat koulutustason ja hyvinvoinnin välisen yhteyden.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi mm. tunti liikuntaa päivässä. Tämän kaltaiset terveyttä ja hyvinvointia edistävät tavoitteet ovat tärkeitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillinnässä.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kts. vastaus kysymykseen 2.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Keskustan mielestä maakuntien rahoitus ml. sote on tehtävä vaiheittain. Päätökset siirtymäkauden rahoitusratkaisusta sekä pysyvän rahoitusmallin perusteista on tehtävä kuluvan kevään aikana. Käytettävissä olevalla valmisteluaiakataululla ei ole järkevää pyrkiä suoraan pysyvään rahoitusmalliin, koska siihen voi jäädä perustuslaillisia ongelmia mm. rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta niin maakunnissa kuin kunnissa.

Siirtymävaiheen rahoitusratkaisun on oltava hallittu, yksinkertainen ja selkeä, jolla maakunnat ja kunnat kykenevät suoriutumaan tehtävistään. Se voidaan toteuttaa valtion rahoituksena perustuen pääosaltaan esimerkiksi kolmen viimeisen vuoden sote-menojen keskiarvoon.

Pysyvän rahoitusmallin tulee sisältää mm. maakuntien oman verotusoikeuden sekä yleiskatteelliset valtionosuudet. Ne sisältävät mm. veropohjan sekä olosuhde- ja palvelutarvetekijöiden tasauksen. Tavoiteaikataulu pysyvän rahoitusmallin käyttöönotolle voi olla esimerkiksi vuoden 2021 alusta lukien.

Maakuntien omaa verotusoikeutta puoltavat itsehallinnon ominaispiirteisiin kuuluva varainhankinta, rahoituskustannusten minimointi, riittävät kannustimet kustannustehokkaaseen toimintaan (ovat valtion rahoitusta paremmat), mahdollisuudet tasapainottaa itse talouttaan voidessaan päättää veroprosentista sekä mahdollisuudet rahoittaa investoinnit omilla verotuloilla ja lainoilla. Sen puuttumisen vaikutukset ovat vastakkaisia.

Maakuntien rahoitusratkaisua ja kunnille jäljelle jäävien tehtävien rahoitusta on tarkasteltava kokonaisuutena. Sekä kuntien että maakuntien rahoitusratkaisuissa tulee noudattaa rahoitusperiaatetta: valtion on huolehdittava siitä, että ko. toimijoilla on käytettävissään riittävät voimavarat niille määrättyjen tehtävien hoitamiseen.